

ОСОБЛИВОСТІ ПОЛІТИЧНОЇ КУЛЬТУРИ УКРАЇНИ

Постановка проблеми. Політична культура становить ціннісний потенціал суспільства, що відображає ступінь його політичної активності, зрілості, цивілізованості. Вона прямо або побічно впливає на поведінку людей та діяльність їх організацій, на сприйняття населенням явищ внутрішньої та міжнародної політики, на визнання особою свого місця в політичній сфері суспільного життя. Також варто зазначити, що останнім часом у світі спостерігається підвищення інтересу суспільствознавців, політиків, журналістів і широкої громадськості до проблем політичної культури. Це пов'язано із змінами в менталітеті населення, де відбулися суттєві зміни в структурі політичних цінностей та орієнтацій населення та з необхідністю осмислення результатів соціально-політичних перетворень у країнах пострадянського простору та потребою прогнозування їх майбутнього розвитку. Тому дуже важливо розглянути феномен політичної культури та особливості його прояву в житті українського суспільства.

Мета. На основі визначення сутності політичної культури з'ясувати специфіку її прояву в сучасній Україні, розглянути притаманні їй особливі ознаки.

Для досягнення мети ми ставимо наступні завдання:

- визначити особливі риси характерні для політичної культури України.
- охарактеризувати особливості прояву політичної культури в житті українського суспільства.

Вклад матеріалу. Свої витоки проблема політичної культури бере в працях стародавніх мислителів, які зверталися до питань моралі, соціальної етики, критеріїв ідеального громадянина і правителя. Перші знання про політику та їхнє використання на практиці виникли ще в античній Греції, саме їх можна вже розглядати як зародження політичної культури. Отже, термін «політична культура» - це сукупність засобів, каналів, моделей поведінки, через які здійснюється входження людини в політику та його діяльність в ній. Кожне суспільство має свою конфігурацію політичної культури. Це залежить від його історії, соціально-класової структури, типу й характеру політичної системи, економічних основ та інших обставин. Це поняття нерозривно пов'язане з поняттями демократії та громадянського суспільства.

Беручи до уваги українську політичну культуру, варто зазначити, що вона в загальних рисах повторює загальноєвропейські типи політичних культур, але все ж вона має певні особливості, якими не варто нехтувати. На думку українських політологів українська політична культура поєднує різні системи цінностей, часом несумісні політичні орієнтації та діаметрально протилежні типи політичної свідомості, позитивні і негативні характеристики, містить в собі раціональні та ірраціональні чинники. Разом з тим, переважна більшість її характеристик концентрується навколо такої якості, як демократія, народова влада заради свободи і незалежності.

На неоднорідність політичної культури впливає й регіональний менталітет, зумовлений міжконфесійними відмінностями, особливостями віровчень та культурою практики православ'я й уніатства [4, с. 78].

Позитивною характеристикою української політичної культури є полісуб'єктність. У незалежній Україні кількість суб'єктів, носіїв активістського типу політичної культури, значно зросла, особливо останнім часом. Кардинально, порівняно з тоталітаризмом, змінилася роль громадських організацій, зародилася багатопартійна система, зріс рівень політичної культури громадян. Але якість суб'єктів політичної діяльності, рівень демократизації політичної культури залишається недостатнім, якщо порівнювати із західними країнами [5, с. 353].

Окрім цього, ми вважаємо, що, слід говорити про певну циклічність активності українського населення щодо участі в політичних подіях.

Оскільки політична культура явище рухливе і мінливе, на яке впливає багато чинників. Прикладом виступає «помаранчева революція», яку можна віднести до другої хвилі демократизації, адже вона суттєво вплинула на виховання саме активістського типу політичної культури в українських громадян. Останні події довели, що політична культура є відображенням економічних, політичних, громадянських процесів українського суспільства [6, с. 232].

Однак, політична культура українського народу на сьогодні ще не є цілісною, бо відсутні окремі її компоненти, а багато з існуючих мають ще несформований характер. Багато політико-культурних елементів не відповідають національному характеру, традиціям української нації, тобто політичній культурі властива неорганічність.

Різні соціальні, економічні та політичні процеси сьогодення вплинули на політичну поведінку та політичну свідомість українського громадянина, тому переважна більшість громадян України постає розубленою, їй потрібно певний час на переосмислення багатьох цінностей, норм і стереотипів, всієї інформації, які трансформували попередні політичні традиції. В такій ситуації і формується запит на сильну державу, лідера, який би мав забезпечити стабільність у суспільстві, подбав би про благополуччя громадян. Як не прикро, але значна частина українців ще не відчувають своєї відповідальності за стан справ ані у своєму місті або селі, ані в Україні в цілому. Громадяни бояться всього нового, не вірять пропаганді, не мають чіткого розуміння політичних процесів, все ще орієнтуються на владу, яка повинна забезпечити їм скромне існування та гарантії на майбутнє, але при цьому вони ставляться до неї з недовірою [3, С.26].

В руслі даного питання варто згадати і про формування політичної культури сучасної української молоді. Чесно кажучи, молодь України нині знаходиться на етапі зміни ідейних, моральних орієнтирів. Вона надто складно й досить повільно визначає свої позиції як у політичній, так і в інших сферах життя і, відтак, у суспільстві певною мірою порушена природна спадкоємність поколінь загалом [1, С.490].

Висновки. Отже, у кінцевому підсумку необхідно зазначити, що політична культура – це особливий різновид культури, спосіб духовно-практичної діяльності й відносин, що відображають, закріплюють та реалізують головні національні цінності та інтереси, формують політичні погляди та цінності, знання та навички участі громадян у суспільно-політичному житті України. На нашу думку, політика тієї чи іншої держави має бути складовою загальної цілісної концепції розвитку того чи іншого суспільства. Тому, політична культура в демократичному суспільстві повинна спрямовуватися насамперед на виховання молоді, яка неодмінно має опиратися на українські традиції, ментальність, історію, без яких неможливе формування політичної культури молодих громадян. Адже все в наших руках, тому їх не можна опускати.

Список використаних джерел

1. Гай-Нижник П. П. Формування загальнонаціональної ідентичності українців в контексті сучасних викликів «Гілея : науковий вісник» 2015. Вип. 101. С. 474–481.
2. Галактіонов В. І. Фактори впливу на формування політичної культури молоді України. К.: Парапан, 2004.
3. Гурик М. І., Шумка М. Л. Трансформація специфічних ознак патерналізму в умовах децентралізації в Україні. Політичне життя. 2018. №1. С.26 – 33
4. Поліщук І. О. Політична культура: категоріальне осмислення «Освіта регіону» 2012. Вип. 4. С.78-84.
5. Рудакевич О. М. Політична культура національних спільнот: теорія та методологія дослідження. Тернопіль : ТНЕУ, 2013. 350 с.
6. Снайдер Т. Д. Українська історія, російська політика, європейське майбутнє. Київ : Дух і Літера, 2014. 232 с.